

je treba prišteti tudi univerzalne procese družbenih transformacij, pogojenih z medijsko in informacijsko revolucijo, v katerih, če uporabimo termin R. Debraya, »religiozna sintaksa kolektivnega življenja« ne deluje več.

Slovenske zgodovinske posebnosti, ki kažejo na tradicionalno politično afilicijo cerkve s konservativnimi političnimi težnjami, seveda pojasnjujejo konkretni politični naboj spora. Zmanjševanje ali celo odprava ločenosti cerkve od države – prav področje šolstva pa je tu najbolj odločilno – bi padcu socializma priskrbelo simbolni pomen zmage nekoč poražene strani. Spor se potemtakem vpisuje v nenehno obnavljajoče se nasprotje med tradicionalizmom in progresizmom, med konservativizmom in liberalizmom ter med provincializmom in kozmopolitizmom. Zahteve po religiozno-etičnem pouku v šolah (v radikalnejši inačici je šlo za zahtevo po tem pouku od vrta do vključno srednje šole), poučevali naj bi ga duhovniki, so jasno pokazali, da Cerkev išče rešitev za dileme ohranjanja in obnavljanja katoliške religije v družbi, v monopolu na področju, na katerem ji država spriči svoje demokratične pluralnosti tako ali tako ne konkurira, ampak mora konstitucionalno preprečevati vsak monopol. Gre seveda za »duhovni monopol«, ki ne bi novih generacij odvrčal samo od ateizma, ampak tudi od konkurenčnih religij in duhovnih drž. V primeru uresničitve cerkvenih ambicij bi potemtakem trditev o povezanosti slovenske kulture s katolicizmom namesto za preteklost začela veljati za prihodnost.

Noben pojem vzgoje ne more biti nevtralen. Potencirano poudarjanje vzgoje, kot da bi le-ta lahko bila nevtralna, pa že opozarja na to, da gre za koncept, ki se mora v liberalni demokraciji zrelativizirati. Sam pojem vzgoje je paradoksen in se lahko zaplete v posebne aporije, če hoče samega sebe proglasiti za demokratičnega. Vzemimo preprost zgled, da bi podprli navedene trditve. Denimo, da učitelj prepričuje učenca, da mora postati samostojna osebnost, kajti le takšne osebnosti bodo v demokraciji ustrezno idealu zaželeni. In učitelj bo učencu sugeriral pravilo, da naj nikoli ne ravnata po od zunaj predpisanih pravilih, ampak vselej po lastnem premisleku. Če ta nauk dosledno interpretiramo – če namreč upoštevamo, da sam izrečeni imperativ ni izvzet iz svoje zahteve – sledi, da imamo opraviti s pravilom, ki ga učenec, če ga bo dobesedno dojel, ne bo upošteval in bo ravnal samostojno tako, da bo brez razmisleka upošteval zunanja pravila. Torej bo samostojen, če ne bo samostojen, in ne bo samostojen, če bo samostojen.

V evropskem prostoru, ki je predvsem v svojih urbanih okoljih soočen z rastjo netolerance, rasizma ipd., med drugim tudi v delu mladinske sub-